

Anstånd med inbetalning av kvarskatt — en debatt

Den i Skattenytt 1982 sid 438 införda artikeln av advokaten Wilh. Penser har väckt debatt. Taxeringsintendenten George Svensson, Malmöhus län och Johan Boström vid Riksskatteverkets uppbördssektion har kommit in med följande genmäle respektive några tillrättalägganden. — Efter dessa inlägg har Penser kommit in med några kommentarer.

George Svensson

Pensers reflektioner utmynnar bl a i antagandet ”att det i praktiken är ytterligt svårt för den skattskyldige att före aktuellt datum, den 18 mars 1982, erhålla anstånd med erläggande av skatt.”

I anslutning till Pensers artikel skulle jag vilja lämna några uppgifter från det praktiska rättslivet som visar att situationen inte är så dyster som Penser antar.

Pensers reflektioner grundar sig på att nödvändig komplettering och handläggning inte medhinner innan den första hälften av kvarskatten förfaller till betalning den 18 mars. Genom att taxeringsperioden förlängdes år 1979 och besvärstiden över taxeringsnämndens beslut försköts framåt till den 28 februari året efter taxeringsåret, utan att någon förändring vidtogs av betalningstiderna för kvarstående skatt, uppkom självfallet stora svårigheter för myndigheterna att medhinna nödvändig komplettering och handläggning av anståndsärendena för att beslut skulle kunna fattas redan till den 18 mars. Om kompletteringen och handläggningen av anståndsärendena följt den vanliga tågordningen för taxeringsbesvär utan anstånd skulle Pensers antaganden haft fog för sig. Det går emellertid att arbeta vid sidan om datorn och exempelvis i Malmöhus län har utarbetats särskilda arbetsrutiner vad avser kompletteringen och handläggningen av just anståndsärenden med därtill hörande taxeringsbesvär. Dessa arbetsrutiner innebär att ärendena i snart sagt alla led går med förtur, vilket bl a medfört att de datamässiga rutinerna för komplettering måst slopas och ersatts med manuella sådana.

Vid lokala skattemyndigheten i Eslöv (Pensers hemfögderi) har gjorts en enkel undersökning om väntetider i anståndsärenden. Undersökningen avser anståndsansökningar inkomna till lokala skattemyndigheten taxeringsåren 1977, 1980 och 1981. Endast anståndsansökningar avseende K-skatt för aktuellt taxeringsår har medräknats. Tidsperioden är för samtliga tre år den 1 november taxeringsåret till den 28 februari året efter taxeringsåret. Taxeringsåret 1977 gällde den gamla ordningen. Detta år — då taxeringsperioden och besvärstiden över taxeringsnämndens beslut fortfarande utgick den 30 juni re-

spektive den 15 augusti taxeringsåret — var flertalet taxeringsbesvär, för vars skull anstånd med betalning av K-skatt söktes, färdigkompletterade och av länsrätten remitterade till taxeringsintendent, när anstånd söktes under perioden 1 november 1977—28 februari 1978.

	1977 års tax.	1980 års tax.	1981 års tax.
Antal anstånd	87	58	81
varav beslut utan remiss till TI	—	34	33
varav beslut efter remiss till TI	87	24	48
Genomsnittlig handläggningstid (= väntetid)			
beslut utan remiss till TI	39 dgr	23 dgr	31 dgr
beslut efter remiss till TI	39 dgr	42 dgr	41 dgr
Beslut fattade efter den 18 mars.	27	5	12

Undersökningen visar att någon försämring inte inträtt. Tvärtom har det skett en för de skattskyldiga väsentlig förbättring. Den genomsnittliga handläggningstiden har påtagligt minskat. Detta är inte överraskande vad avser de ärenden där lokala skattemyndigheten beslutar utan föregående remiss till taxeringsintendent. Den kortare handläggningstiden gäller även de ärenden som remitterats till taxeringsintendent. Dessa ärenden är numera av större genomsnittlig svårighetsgrad än de ärenden som tidigare remitterades till taxeringsintendent. För ärenden av den större svårighetsgraden gällde tidigare en betydligt längre handläggningstid än som nu redovisas. Den kortare handläggningstiden har medfört att andelen beslut meddelade före den 18 mars har ökat. För bortemot 90 % av anståndsansökningarna inkomna före den 1 mars har beslut meddelats senast den 18 mars. Pensers antagande att det är närmast utsiktslöst att få ett beslut om anstånd före sagda datum är således inte riktigt. Jag vill här påpeka att den vanligaste orsaken till att beslut inte hinner meddelas senast den 18 mars är att den skattskyldige inte inkommit med begärd utredning.

Lite vid sidan om skulle jag vilja göra en reflektion i anslutning till undersökningen. Det är en allmän uppfattning bland taxeringsintendenter att besvärsmålen blir alltmer omfattande med större inslag av komplicerade skatterättsliga frågor. Även om undersökningsmaterialet är alltför litet för att några bestämda slutsatser skall kunna dragas tyder det på en målutveckling som den antydda. Den lokala skattemyndigheten har nämligen sett sig nödsakad att inhämta taxeringsintendents yttrande i proportionsvis fler mål gällande 1981 års taxering än nästföregående år. Andelen enkla mål har således minskat. Denna minskning kan väntas fortsätta dels på grund av att 72 a § taxeringslagen än mer utvidgats och dels på grund av att RS-reformen allt mer ”sätter

sig”. Detta medför att antalet besvärsmål till länsrätten avseende fel- och misstagstaxeringar minskar. Den utvidgade skattekontrollen i första instans medför samtidigt att allt fler invecklade skatterättsliga transaktioner upptäcks. Slutsatsen av det nu sagda blir att den genomsnittliga svårighetsgraden av besvärsmål till länsrätterna kan förväntas än mer öka.

Johan Boström

Penser ger i sin artikel uttryck för några förmodanden, som leder honom till vissa slutsatser, som är synnerligen tveksamma. Eftersom dessa slutsatser inte alls stämmer med den erfarenhet man har av handläggningen av anståndsärenden hos LSM, vill jag göra några påpekanden.

LSM kan som bekant medge anstånd med inbetalning av skatt bl a om besvär har anförts över taxeringsnämndens beslut. Anstånd medges då med belopp som betingas av den väntade utgången i taxeringsmålet. Om så bedöms nödvändigt kan LSM höra taxeringsintendenten (TI) och då grunda sitt beslut på TI:s yttrande i besvärärendet **eller** på dennes yttrande i anståndsärendet. TI behöver inte, som Penser synes hävda, **både** uppge sitt ställningstagande i besvärfrågan **och samtidigt** yttra sig över anståndsansökan.

Penser tar som utgångspunkt för sina reflektioner en skattskyldig som upp-taxerats av TN och anför besvär över beslutet i god tid före besvärstidens utgång. Han har också sökt anstånd, antagligen någon gång kring mitten av december månad. Efter en beskrivning av den långa handläggningstiden för besvär hos Länsrätten kommer Penser till sin första slutsats. Jag citerar: ”Det torde sannolikt kunna antagas, att i ytterligt få fall ett yttrande från taxeringsintendenten över huvud taget kan föreligga vid den tidpunkt, då skatten skall erläggas av den skattskyldige.”

Nåväl, LSM kan ju besluta utan att höra TI. Men här kommer helt frankt slutsats nummer två. Penser hävdar, att LSM sannolikt inte hinner med ett anståndsbeslut före den 18 mars. ”I praktiken torde för övrigt ett positivt beslut från lokala skattemyndigheten, innan taxeringsintendenten har yttrat sig, få betraktas som närmast utsiktslöst.” Vad Penser menar med den citerade meningen är en smula oklart.

Efter några funderingar kring möjligheterna (eller snarare de bristande möjligheterna) att få anstånd mot ställande av säkerhet, kommer så Penser till den sammanfattande slutsatsen ”att det i praktiken är ytterligt svårt för den skattskyldige att före aktuellt datum, den 18 mars” erhålla anstånd med inbetalningen av skatten.

Detta stämmer inte riktigt med verkligheten. En enkel undersökning hos ett antal LSM av varierande storlek ger en helt annan bild. I en tredjedel eller mera av ärendena fattar LSM beslut utan att höra TI. Handläggningstiden för dessa fall är mycket kort (7 dagar vid en LSM). Besluten är nästan undantagslöst positiva för de skattskyldiga. LSM undviker helst, utom i uppenbara fall,

att meddela avslag utan stöd från TI. Detta beror i sin tur på att länsstyrelsen (uppbördsenheten) vid besvär över LSMs beslut brukar höra TI innan man går till beslut.

För remissförfarandet till TI används skiftande modeller alltifrån administrativt betungande skriftliga remisser till telefonsamtal. (Lagen ställer inte några formella krav på remissförfarandet.) En vanlig modell, som används i allt större utsträckning, är att TI besöker LSM vid lämpliga tillfällen under främst perioden december—januari. TI kan då med tillgång till besvärsskrivelse¹, deklARATIONER och annat material och efter eventuell kontakt med sökanden snabbt sätta sig in i och yttra sig över anståndsärendet. På så sätt har man kunnat avsevärt förkorta handläggningstiden för TI-fallen. Vid en LSM tar dessa fall inte mera än 14 dagar i genomsnittlig handläggningstid.

Det hör till undantagen, att ansökningar som kommit in inom en månad efter slutskattsedlarnas utskickande inte lett till beslut senast i mitten av mars. För ansökningar som kommer in först i mars blir av naturliga skäl bilden något annorlunda. Ändå bemödar sig LSM om att hinna med också dessa. (Av 33 ärenden hos ett skattekontor under tiden 1—17/3 hann man fatta beslut i 15 fall senast den 18 mars.) Det bör kanske poängteras att beslut efter den 18 mars oftast innebär avslag på ansökan efter en mera omfattande utredning. Sökanden har då ofta muntligt underrättats om det tilltänkta beslutet.

LSMs möjlighet att besluta om anstånd utan att höra TI har, tillsammans med utvecklade samarbetsrutiner LSM—TI, medfört, att handläggningen av dessa ärenden (som måste äga rum under den för LSM kanske mest arbets-tyngda delen av året) numera går både smidigt och snabbt. Dessutom aviseras förändringar som både kommer att minska behovet av anstånd och samtidigt leda till ännu smidigare handläggning av de återstående ansökningarna. Jag tänker då på utvidgningarna (de nyligen beslutade och de ytterligare planerade) av rättelseinstitutet i 72 a § taxeringslagen och på förslaget att låta besvär över taxering inges till och registreras hos LSM.

Penser tycks helt förbise en stor grupp skattskyldiga, nämligen löntagarna, för vilka skatteavdrag för kvarstående skatt görs redan från januarilönen. Som framgår av det tidigare sagda, hinner dessa normalt få anstånd, om besvär anförts i god tid och ansökan om anstånd lämnas i nära anslutning till slutskattsedeln. Men problemen för den här gruppen är onekligen mycket större än för den kategori skattskyldiga, som Pensers artikel handlar om.

Wilh. Penser

Jag finner det mycket tacknämligt med dessa inlägg, men vill gärna göra några kommentarer till dem.

I min artikel har jag hävdad, att aktuella bestämmelser i UBL, som syftar till

¹) I blanketten för ansökan om anstånd (RSV 4305) uppmanas sökanden att skicka med kopia av besvärsskrivelsen m m.

att tillgodose den skattskyldige, i praktiken har blivit närmast verkninglösa. Jag finner nu, att jag torde ha varit väl pessimistisk, när jag framfört denna åsikt. Å andra sidan vill jag ifrågasätta, om inte George Svensson och Boström i sina uttalanden är lika optimistiska som jag har varit pessimistisk. Det är ju notoriskt, att länsrätterna är arbetstyngda och att taxeringsprocessen ej fungerar snabbt. Att döma av inläggen från Svensson och Boström skulle emellertid ansökningar om anstånd med erläggande av skatt behandlas exceptionellt snabbt och med förtur. Detta är glädjande, särskilt som det exempelvis för inte så länge sedan har hänt, att LSM i något fall t o m använt standardformulär att meddela den skattskyldige, att avgörandet i dennes anståndsärendet inte medhålls till stundande uppbördstermin och att ett beslut i anståndsärendet med hänsyn till att taxeringsintendentens yttrande ej förelåg endast skulle kunna innefatta avslag. "Skulle ni emellertid påkalla beslut i ärendet (avslag) nu, torde ni meddela detta hit".

Boström framhåller, att jag tycks helt ha förbisett en stor grupp skattskyldiga, nämligen löntagarna, för vilka skatteavdrag för kvarstående skatt görs redan från januarilönen. Detta är riktigt. Jag har enbart räknat med vad jag vill kalla normalfallen, att skattskyldig, som ej är löntagare, icke haft att räkna med att behöva gälda kvarstående skatt, som föranletts av upptaxering.

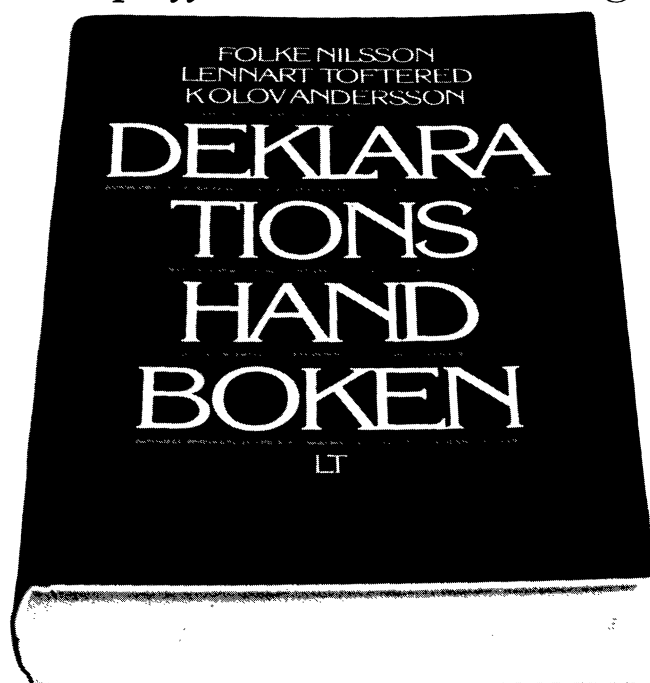
Emellertid noterar jag Boströms uttalande, att LSM helst undviker att, utom i uppenbara fall, meddela avslag utan stöd från TI, och att detta i sin tur beror på, att Länsstyrelsen (uppbördsenheten) i besvär över LSM:s beslut brukar höra TI, innan man går till beslut.

Vad beträffar den statistik George Svensson redovisar, så är denna nog så intressant, att exempelvis vid 1981 års taxering, omfattande 81 anståndsärenden, beslut efter den 18 mars endast gavs i 12 av dessa, eller c:a 15 % av ärendena, vilket må vara en väsentlig förbättring i jämförelse med 1977 års taxering, då 87 anståndsärenden förelåg och beslut efter den 18 mars fattades i 27 ärenden, alltså 30 %. Å andra sidan vill jag ifrågasätta, om blott och bart statistiken från LSM i Eslöv kan ha en övertygande genomslagskraft. För min del är jag, utan att givetvis kunna anföra något närmare belägg härför, tveksam om Eslöv, där LSM torde vara synnerligen effektiv, kan svara för ett genomsnitt. Jag tror sålunda att procenten oavgjorda fall 18/3 är större än 15.

Sedan menar jag, att syftet med min artikel alltså är värt att beakta. Det syns i dagens läge trots allt vara anledning att överväga, om det inte vore en rimlig ordning, att den skattskyldige erhöles anstånd med betalning av skatt, som påförts honom p g a upptaxering, till dess taxeringsintendentens yttrande föreligger över hans ansökan om anstånd, därest sådant yttrande anses erforderligt. Varför skall en lojal skattskyldig överhuvudtaget drabbas av skatteindrivning, innan hans ärende är prövat; lagstiftaren torde inte ha syftat till detta. Ju färre fall det rör sig om, ju rimligare är det, att den skattskyldige får sitt anstånd, tills TI yttrat sig.

1983 års
upplaga av
Deklarationshandboken.

För "proffsen" är den oumbärlig!



Finns i bokhandeln nu.

Pris ca 410 kr.

FAKTA·FRITID·HOBBY·YRKE
från LTs förlag.